

Előrejelzés 2016-2017-re

A magyar gazdaság idei növekedése a tavalyihoz és a régió más országaihoz képest lassú, bár az első félévhez képest gyorsulás valószínű. A GKI nem változtat 2%-os növekedési előrejelzésén. A belső és külső egyensúly számszerűen nagyon kedvező, az infláció szinte megszűnt. A második félévben azonban az államháztartási hiány – részben az élénkítéssel összefüggésben - némileg magasabb, a külső aktívum pedig a mérséklődő cserearány-javulás miatt kisebb lehet az első félévinél, miközben lassan megkezdődik az áremelkedés. Jövőre, főként az EU-támogatások újraindulása következtében az idei jelentős beruházási visszaesést érdemi növekedés váltja fel, miközben az idén nagyon gyorsan növekvő fogyasztás alig lassul. A felmérés is figyelembe véve a GKI megemelte 2017-es előrejelzését: 2,7%-os GDP-növekedés várható. A belső és külső egyensúly – ha romlik is – kedvező marad, az infláció kissé tovább emelkedik. A régióra jellemző gyorsabb gazdasági növekedést a felkészült munkaerő és a befektetett tőke hiánya, az ezt előidéző üzleti környezet és az EU-támogatásoktól való kiugró mértékű függés akadályozza.

A világgazdaságban a brit népszavazás nyomán megnövekedett gazdasági, politikai és intézményi bizonytalanság csak lassan enyhül. Negatív gazdasági hatása elsősorban Nagy-Britanniában, politikai következménye pedig az EU-ban lesz érezhető. A világ legfontosabb központi bankjai (a Fed, az EKB és a japán jegybank) kielégítő monetáris feltételeket biztosítanak a globális növekedés számára, noha napirenden van a Fed irányadó kamatlábának emelése. Komoly politikai és gazdasági kockázat a menekültügy, a terrorizmus, az Iszlám Állam, a közel-keleti, az észak-afrikai és az ukrainai feszültség, a bizonytalan török helyzet, illetve az amerikai elnökválasztás, Kínában a növekedés lassulása és az adósságválság, a deflációs nyomás, továbbá a zika vírus Latin-Amerikában, s nem utolsósorban az EU jövője. Ez több mint sok.

Az EU konjunktúraindex július után augusztusban is csökkent, értéke ezzel 20 havi mélypontra jutott. Magyarországon augusztusban – a jelentős júliusi emelkedés után - a GKI konjunktúraindex érezhetően csökkent, s ezzel visszatért ideai mélypontjára. A hazai üzleti várakozások erőteljesen, a fogyasztóiak kissé romlottak. Szeptemberben minimális korrekció történt, az üzleti várakozások kis mértékben javultak, a fogyasztói várakozások nem változtak. A GKI konjunktúraindex nagyjából két éve viszonylag magas szinten hullámozik, de ezen belül a mostani szint viszonylag alacsonynak mondható.

Bár a magyar gazdaságpolitika a Brexit bekövetkeztében saját EU-szkeptikus véleményének beigazolódását látja, a brit fejlemények éppenséggel az EU-n kívüli lét okozta veszélyekre hívják fel a figyelmet. A lelassult növekedés miatt, a 2018. évi választásokra is tekintettel tavasszal a gazdaságpolitikában csendes egyensúlyrontó változás kezdődött. Folytatódik a tulajdonviszonyok és piacok aktív állami szerepvállalással történő átrendezése. Ugyanakkor kifulladásban az olcsó munkaerőre és a kormányzathoz lojális új tőkés rétegre alapozott növekedés. Ez utóbbi felismerése éppen csak hogy megkezdődött, a valódi szembenézés ugyanis néhány évig ismét halogatható az EU-támogatások újrainduló lehívhatósága következtében.

2016-ban a reálkeresetek - a bruttó keresetek 6%-os növekedése, az szja 1 százalékpontos csökkentése és a 0,5% körüli infláció következtében - mintegy 7%-kal nőnek. Ez a foglalkoztatás bővülésével, a csökkenő hitelterhességekkel és növekvő vásárlási hajlandósággal együtt a fogyasztás 4,5%-os bővülését valószínűsíti. Az oktatási rendszer elavultsága és a külföldi munkavállalás miatt számos szakmában munkaerőhiány, ezzel összefüggésben erős béremelési nyomás tapasztalható. A költségvetési szektorban a több éve befagyasztott bérek emelkedését a választások közeledte is erősíti. Ugyanakkor sok helyen a minimálbér emelése is nagy gondot okoz. 2017-ben az idei tendenciák

folytatódása várható, a reálkeresetek dinamikáját azonban 5% alá viheti az infláció némi emelkedése. A **fogyasztás kb. 4%-kal** bővül. Az ingatlanhitelek esetében a hitelfelvétel már az idén újra meghaladja a hiteltörlesztést, a **lakossági hitelek egészénél azonban csak jövőre várható növekedés**.

Az **állóeszköz-felhalmozás** 2014-ben 11%-os dinamikája 2015-ben 2%-ra lassult, majd **idén** – az első félévi több mint 15%-os visszaesés után – a **GKI 10%-os csökkenést** valószínűsít. Bár az átlagos beruházási hitelköltség az EU források kiszorítási hatása és a Növekedési Hitel Program(ok) hatására kissé mérséklődött, de még mindig magas (különösen a csökkenő termelői árindex tükrében). A vállalkozások **túlnyomó része azonban egyáltalán nem akar hitelt felvenni**. Bár a fejlődésre képes kkv-k viszonylag olcsón juthatnak forráshoz, e cégek egy része azonban fél a gyors növekedésétől, nehogy az állami piacátrendezés újabb áldozatává váljék. A **beruházási ráta** 2015-2016-ban csökken, idén várhatóan 19% alatt lesz, ami alacsony arány. **2017-ben az újrainduló EU beruházási ciklus hatására 5%-os volumenbővülés és 19% feletti beruházási ráta várható**.

A **GDP** 2016 II. negyedévében 2,6%-kal, szezonálisan és naptárhatással kiigazítva 1,4%-kal bővült. A KSH felfelé korrigálta az I. negyedévi becslését (1,1 illetve 0,9%-ra). Így a magyar gazdaság az **I. félévben** a nyers adatok szerint 1,9, a kiigazítottak szerint 1,4%-kal növekedett. Ez utóbbi **alacsonyabb az EU 1,8%-os átlagánál**, s **jóval elmarad** a lengyel és cseh 2,8, a szlovák 3,7 és főleg a román 5%-os ütemtől. Bár az **első júliusi hazai növekedési adatok kedvezőtlenek** – az ipari termelés és az export csökkent, az építőipari visszaesés erőteljesebb volt a júniusnál, a kiskereskedelmi forgalom bővülése lelassult –, s az üzleti várakozások is inkább romlóak, a **II. félévben gyorsulás valószínű**. A **GKI** 2016-ban továbbra is 2% körüli növekedésre számít. **Idén egyértelműen a fogyasztás a növekedés hordozója**, a **GKI** 4%-ról 4,5%-ra emeli prognózisát, miközben a **beruházásoknál** a korábban gondolt **8% helyett már 10% körüli visszaesést vár**. **Jövőre az EU-forrásokból finanszírozott beruházási aktivitás** kezdődő felpörgése, az üzleti beruházások némi élénkülése és az **alig lassuló dinamikájú fogyasztás** miatt a növekedési ütem **2,7%-ra**, a **korábban vártnál kicsit magasabbra gyorsulhat**. A belföldi felhasználás idén a GDP dinamikájánál kevésbé (1,6%-kal), jövőre viszont sokkal gyorsabban (3,2%-kal) bővül.

Az **ipari** bruttó termelés bővülése 2016-ban aligha haladja meg érdemben a 2%-ot, 2017-ben azonban már 3,5% körüli dinamika várható. Az EU-források apályja miatt az idei év az **építőipar** számára „menthetetlen”. A lakásépítés már elindult felfelé, de 5% körüli aránya miatt nem meghatározó elem. A fő gond az, hogy az első félévben a költségvetési szektor beruházásai megfeleltek. A **GKI** 2016-ban 20% körüli termelés-csökkenést vár. Jövőre számottevően bővülnek az uniós kifizetések, így 2017-ben akár 8-10%-os bővülés is elérhető. **Mezőgazdasági** szempontból 2016-ban kedvező volt az időjárás. Az agrár-GDP az első félévben 10,8%-kal emelkedett, s az év egészében is hasonló dinamika lehetséges. 2017-ben (a 2015. évi visszaesést ellentételező 2016. évi növekedés után) technikailag stagnálás várható, a változás előjelét az időjárás fogja meghatározni. A **szolgáltatási** GDP 2016-ban az átlagosnál lényegesen gyorsabban, csaknem 3,5%-kal, majd 2017-ben az átlaghoz közeli mértékben bővül. Mindkét évben az üzleti szolgáltatások növekednek gyorsabban.

A **GKI** előrejelzése szerint a **magyar kivitel 2016-ban az importtal megegyező ütemben**, az előző évinél (8,6%) lassabban (6-7%-kal) bővül, majd **2017-ben a kivitel 7%-os dinamikája 1 százalékponttal elmarad** a behozatalétól. Ezen belül megmarad a **szolgáltatások átlagosnál gyorsabb** emelkedése. A **cserearányok idén kb. 2%-kal javulnak**, ez teszi lehetővé, hogy a fogyasztás dinamikus növekedése ellenére a külkereskedelmi aktívum kedvezően alakuljon. Jövőre változatlan, esetleg kissé romló cserearányra lehet számítani (főleg a világgiazi energiaárak függvényében).

A **foglalkoztatottak száma 2016-ban** a számos helyen tapasztalható **munkaerőhiány ellenére 3%-kal nő**, részben a külföldi munkavállalás további dinamikus terjedése, egyes ágazatok viszonylag jó konjunktúrája, az emelkedő bérek eddig inaktívakra és a közfoglalkoztatottak egy részére gyakorolt pozitív hatása, némi fehéredés, valamint a közfoglalkoztatás további bővülése következtében. **2017-ben**, a választást megelőző évben a kormányzat várhatóan segíteni fogja a foglalkoztatás **további 2% körüli** növekedését, amit a gazdasági növekedés némi gyorsulása is alátámaszt. A **munkanélküliségi**

ráta 2016 közepétől **5% körülire csökkent**, s 2017-ben is hasonló lesz. Ez statisztikailag az ötödik legalacsonyabb az EU-ban. A **tényleges helyzet azonban sokkal rosszabb**, mivel a közmunkások száma azonos a munkanélküliekével (a II. negyedévben 230 ezer körüli), s ehhez jön még a régió más országaihoz hasonlóan a külföldön munkát vállalók hazai foglalkoztatottnak tekintett százezres köre.

Az EU – egész régióink számára gondot jelentő – **munkaerő-elszívó** hatása Magyarországon a többi régiós országnál valamivel **később, de a pangás körülményei között robbanásszerűen** érvényesült. Mivel már legalább félmillió magyar dolgozik külföldön, a **szakképzett munkaerő hiánya** is behatárolja a növekedés lehetőségeit. Az itthon maradottak képzett részének megtartása a verseny- és a közszférában is **jelentős béremelést** kényszerít ki, miközben a közmunkásoknak csak szerény része képes a versenyszektorban elhelyezkedni, sőt az alkalmi és idegymunkáknál kifejezetten visszatartó hatású a közmunka. A **közmunkások jelentős része beragad a rendszerbe**, mely egyre inkább akadályozza a piaci munkaalkalmak betöltését. A reálkeresetek idei, átlagosan 7% körüli, a GDP-nél sokkal gyorsabb emelkedése **rontja az érintett cégek versenyképességét** – ez többségük számára rövidtávon elviselhető - **és növeli a költségvetés kiadási szükségletét**. A reformok elmaradása a költségvetési kiadáscsökkentést csak átmenetivé teszi, az elkerülhetetlen béremelések ismét növelni fogják az államháztartási kiadásokat. A béremelések érdemben élénkíthetik a lakosság fogyasztási keresletét, ez azonban a magyar termelés **gyenge kínálati alkalmazkodása** miatt jelentős részben az importot serkenti.

A **banki portfóliók minősége**, a szektor nyereségessége **javul**, de ez a GDP termeléséhez csak jövőre tud hozzájárulni. **Idén véget ér a vállalati hitelállomány összehúzódnása, míg a lakosság esetében ez csak az ingatlanhiteleknél várható, a teljes háztartási hitelállomány valószínűleg csak 2017-ben fordul növekedésbe.** A bankszektor nagyobbik felének magyar tulajdonba kerülése, az átláthatatlanul változó állami és bankfelügyeleti szerepvállalás, az MNB esetenként jogszerűtlen működése **kockázati tényező**.

Az **államháztartás** pénzforgalmi hiánya az adóbevételek növekedése és az uniós támogatásokhoz kapcsolódó kiadások előző évhez viszonyított mérséklődése következtében eddig rendkívül kedvezően alakult, de 2016 tavaszán a gazdaságpolitikában **csendes egyensúlyrontó változás** kezdődött. A költségvetés módosítása, kiadási kényszerek kialakulása és egy őszi keresletélénkítő csomag kilátásba helyezése az ideig; a tervezett 2017. évi államháztartási deficit 0,7 százalékpontos emelése és az őszi keresletélénkítés áthúzódnó hatása pedig a jövő évi költségvetési folyamatokat lazítja. Mindezek alapján **a GKI 2016-ban** a tervezett 2%-nál kissé magasabb, **2,3%-os deficitet** valószínűsít. **Jövőre**, a választásokat megelőző évben a tervezett 2,4%-nál ugyancsak valamivel magasabb, **legalább 2,5%-os** – de 3%-nál szinte bizonyosan kisebb – deficit várható. A GDP-arányos **államadósság csökkenni** fog, a mérséklődés mértéke várhatóan 2016-ban és 2017-ben is eléri az EU adósságszabálya által előírt kb. 0,8 százalékpontot, így az a 2015 végi 75,3% után 74,5, illetve 73,7% körül lesz.

2016 **őszi hónapjaiban lassan megindul az áremelkedés**, 2016 végén 1%-os, éves átlagban 0,5% körüli infláció várható, mely utóbbi 2017-re 1,5%-ra emelkedik. A jelenleg **0,9%-os alapkamat** akár 2017 végéig is fennmaradhat. A **GKI idén éves átlagban a korábban gondolt 315 forintnál erősebb, 312 forintos, 2017-ben 315 forint körüli euró-árfolyamot** vár. A felminősítések hatására is erősödő forint azonban nehéz helyzetbe hozza az MNB-t, mivel az ellentétes „nyereségérdekeltségével”. A további lazítás „nem hagyományos” eszközökkel történik.

Magyarország **folyó fizetési és tökemérlege** 2009 óta évről évre szinte folyamatosan növekvő többletet mutat, ami 2015-ben elérte a 8,7 milliárd eurót. Ez 2016-ban a javuló külkereskedelmi egyenleg ellenére, az EU-források csökkenő beáramlása következtében 7,7 milliárd euróra mérséklődik, majd 2017-ben a külkereskedelmi aktívum némi csökkenése ellenére, az EU-támogatások újraindulása következtében várhatóan ismét 8 milliárd euró felett lesz. Az elmúlt hét évben a magyarországi tőkeállomány a bankszektor kényszerű feltőkésítésén kívül a nemzetközi mozgások eredőjeként nem változott.

A GKI prognózisa 2016-2017-re

	2013	2014	2015	2016	2017
	tény			előrejelzés	
GDP termelés	101,9	103,7	102,9	102	102,7
• Mezőgazdaság (1)	115,3	113,9	87,1	110	100
• Ipar (2)	97,5	106,7	106,3	102	103
• Építőipar (3)	105,8	112,3	102,9	80	108
• Kereskedelem (4)	106,3	104,3	105,7	108	105
• Szállítás és raktározás (5)	101,0	102,4	101,7	103	103
• Információ, kommunikáció (6)	103,9	101,4	102,9	104	103
• Pénzügyi szolgáltatás (7)	95,2	97,1	99,8	100	102
• Ingatlanügyletek (8)	100,3	99,6	101,1	102	102
• Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység(9)	103,6	105,8	105,6	105	103
• Közigazgatás, oktatás, egészségügy (10)	106,7	97,8	100,6	101	101
• Művészet, szórakoztatás (11)	100,0	104,8	106,0	102	102
• Magnővekedés (2)+(3)+(4)+(5)+(6)+(7)+(8)+(9)	101,0	104,5	104,4	102	103,5
GDP belföldi felhasználás	101,2	104,2	101,5	101,5	103,2
• Egyéni fogyasztás	100,6	101,5	102,6	104,5	104
• Állóeszköz-felhalmozás	107,3	111,2	101,9	90	105
Külkereskedelmi áruforgalom					
• Export	104,8	107	108,4	106	107
• Import	105,0	108,5	107,8	107	109
Fogyasztói árindex (előző év = 100)	101,7	99,8	99,9	100,5	101,5
Folyó fizetési és tőkemérleg együttes egyenlege					
• milliárd euró	7,5	6,1	8,7	7,7	8,2
• a GDP százalékában	7,4	5,9	8,0	7,0	7,2
Munkanélküliségi ráta (éves átlag)	10,2	7,7	6,8	5,2	5,1
Államháztartási egyenleg a GDP százalékában (ESA)	-2,4	-2,5	-2,0	-2,3	-2,5

Forrás: KSH, GKI